

עפ"ג 64301/05/21 - אצחאק אלקרינאוי נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בבאר שבע	עפ"ג
לפני כבוד סגן הנשיאה אליהו ביתן - אב"ד	64301-05-21
כבוד השופטת גאולה לוי	13 ספטמבר 2021
כבוד השופט יעקב דנינו	
המערער:	אצחאק אלקרינאוי
נגד	
המשיבה:	מדינת ישראל

מהות הערעור: ערר על גזר דינו של בית משפט השלום בבאר שבע (כב' השופט יואב עטר)

שניתן ביום 27.04.2021 בת"פ 68622-03-18.

נוכחים:

המערער וב"כ עו"ד נתי טרבלסי

ב"כ המשיבה עו"ד עינת נהון - פמ"ד

פסק דין

המערער הורשע על פי הודאתו בעבירה של שימוש ברכב ללא רשות.

כתב האישום המתוקן שהוגש נגדו מתאר, כי בתאריך 18.03.18 בשעת לילה מאוחרת המערער נכנס לרכב שחנה ברחוב בנתיבות, הניע אותו ונסע בו עד לאזור מיתר, שם נטש אותו.

הודאת המערער באה במסגרת הסדר טיעון בו הסכימו הצדדים שהמאשימה תגביל את עצמה לעתור לעונש של 9 חודשי מאסר בפועל, שיכול וירוצה בעבודות שירות, אם המערער ימצא מתאים לכך, ולגבי יתר רכיבי העונש הצדדים יטענו כהבנתם.

שירות המבחן הכין תסקיר על המערער בו צוין בין היתר שהמערער בן 24, רווק ללא ילדים. לא התגייס לצבא בשל רצונו לעזור בפרנסת משפחתו, ובשל מעורבותו בפלילים. לחובתו עבירות רכוש והפרת חוקית בגין נדון לעונשים שונים. עוד צוין, כי בשנת 2011 הוא הופנה לשירות המבחן לנוער לאחר שביצע עבירות רכוש, ודווח שהוא שיתף עימם פעולה, גייס כוחות לסיים את לימודיו והתרחק מחברה שולית. והומלץ שלא להרשיעו ולהטיל עליו ענישה בדרכי טיפול. ובשנת 2013 הוא הופנה לשירות המבחן למבוגרים בגין עבירות רכוש, ושירות המבחן התרשם שהוא נוטה לצמצם מאחריותו ועסוק במחירים שהוא משלם, והומלץ להטיל עליו עבודות שירות. ולאחרונה הופנה שוב לשירות המבחן במסגרת מעורבותו בתיק אחר, והוא שולב בקבוצת טיפול, ושיתף בה פעולה, ועתיד להשתלב בקבוצה נוספת. אשר לעבירה, צוין שהמערער הודה ולקח אחריות. תיאר מצב כלכלי קשה של משפחתו וקושי שלו למצוא פתרונות

אלטרנטיביים כדי לסייע בכך. תיאר כי בין מעשיו ומעורבותו בפלילים גם פעל על מנת למכור את הרכב לרש"פ ולהרוויח כסף. ושייתף כי באותה תקופה העמיק את קשריו עם חברה שולית וראה בה משאב להשגת רווח כלכלי. שירות המבחן עמד על גורמי הסיכוי והסיכון של המערער, העריך כי הוא מצוי בסיכון להישנות התנהגות עוברת חוק, וסבר שהמשך שילובו בטיפול יכול לסייע לו, והמערער הסכים להשתלב בטיפול. ובסופם של דברים הומלץ להטיל על המערער 100 שעות של"צ; צו מבחן למשך שנה; מאסר על תנאי; והתחייבות להימנע מעבירה.

במהלך תקופת המשפט המערער ריצה עונש בעבודות שירות, והממונה על עבודות השירות הגיש מספר דוחות עדכון ובסופו של דבר חיווה דעתו שהמערער איננו מתאים להשמה בעבודות שירות.

המאשימה טענה כי מתחם העונש ההולם למעשה המערער נע בין 9 ל- 18 חודשי מאסר בפועל, ועתרה להטיל על המערער 9 חודשי מאסר בפועל וענישה נלווית.

ההגנה טענה טענות שונות הנוגעות לחוות דעת הממונה; עתרה לקבוע מתחם שבין מספר חודשים לריצוי בעבודות שירות ועד 9 חודשים, וביקשה להטיל על המערער עונש מאסר בעבודות שירות, מאסר על תנאי ופיצוי מינימלי.

בית המשפט קבע כי הסדר הטיעון בין הצדדים, שהציג טווח ענישה, סביר וניתן לאמצו. עמד על אופייה של עבירת השב"ל והדמיון בינה ובין עבירת גניבת הרכב ועל הנזקים הנגרמים בעטיין. עמד על מדיניות הענישה הנוהגת בעבירות שב"ל הנעה על פני "מנעד רחב אשר תחילתו במאסרים קצרים לריצוי בעבודות שירות (ולעיתים אף פחות מכך) וסופו במאסרים בפועל בני מספר חודשים ולעיתים אף למעלה מכך". קבע כי מעשה המערער נמצא ברף הגבוה של עבירות השב"ל, המתקרב לעבירת גניבת רכב. בית המשפט עמד על עברו הפלילי של המערער, ועל ההזדמנויות הרבות שניתנו לו להיטיב את דרכיו. וקבע כי המלצת שירות המבחן אינה הולמת את העבירה בנסיבותיה. אשר לאופן ריצוי המאסר, הפנה לחוות דעת הממונה, הנסמכת על תפקודו של המערער בביצוע עבודות שירות שהוטלו עליו, וציין כי בנסיבות היה מקום להטיל על המערער מאסר בפועל, מאחורי סורג ובריח, למלא תקופת המאסר שהתביעה עתרה לה, עם זאת, ובהתחשב בשוני בין אופני נשיאת המאסר ובעמדתה העונשית של המאשימה בהסדר הטיעון, מצא כי יש להקל במידת מה בעונש המאסר שיוטל על המערער. ובסופו של דבר הטיל על המערער 7 חודשי מאסר בפועל; מאסרים על תנאי; ופיצוי למתלון.

מכאן הערעור.

ב"כ המערער טען כי בית המשפט קמא שגה בכך שגזר על המערער עונש מאסר, בכלל. כי לא ניתן די משקל להודאת המערער ולקבלת האחריות שלו על מעשיו. כי מאז ביצוע העבירה חלף זמן ניכר. וכי היה על בית המשפט לאמץ את המלצת שירות המבחן. אשר לחוות דעת הממונה, טען כי הממונה הסתמך, בין היתר, על התנהלות המערער במהלך עבודות שירות שביצע בשנת 2013, אך למרות התנהלותו אז, הוא מצא את המערער כשיר לביצוע עבודות שירות בתיק הנוסף. וביחס להתנהלותו בביצוע עבודות השירות בתיק הנוסף, הרי שנערך לו שימוע בחודש דצמבר 2020 ולאחריו המערער שינה באופן משמעותי את התנהלותו. עוד טען, כי משנמצא שהמערער כשיר לביצוע עבודות שירות מבחינה רפואית, ואין לגביו מניעה ביטחונית או משטרתית, יש לקבוע כי הוא מתאים לביצוע עבודות שירות, וככל שהוא לא יבצע את עבודות השירות שיוטלו עליו כראוי, ניתן יהיה להפקיע ולשולחו למאסר. עתר לבטל את עונש המאסר שהוטל על המערער, או לחילופין לבטל את פסק הדין ולהחזיר את התיק לבית המשפט קמא לצורך קבלת תסקיר משלים וחוות דעת ממונה עדכנית, שלאחריהם ייגזר דינו של המערער.

ב"כ המשיבה טענה כי על פי הסדר הטיעון התביעה הגבילה עצמה לטעון למאסר בפועל שניתן לשאת בעבודות שירות אם המערער ימצא מתאים לביצוע עבודות שירות. המערער לא נמצא מתאים לביצוע עבודות שירות, על רקע הפרות חוזרות ונשנות של הכללים בביצוע עבודת השירות אותה היה עליו לבצע באותה עת, ושבאופן כללי מאסר בעבודות שירות הוא עונש שיקומי הניתן כפרוילגיה לנאשם. וכאן, המערער העיד על עצמו בהתנהגותו כי הוא איננו ראוי לענישה שיקומית. עוד טענה, כי העונש עצמו מתאים לחומרת מעשה העבירה ולעברו הפלילי של המערער, ואין מקום להתערב בו.

עיינו בכל החומרים הנוגעים לענין ושמענו את טענות הצדדים והחלטנו לדחות את הערעור.

באופן כללי, על מנת שבית משפט יוכל לקבוע שנאשם ישא מאסר בעבודות שירות, צריך שתונח לפניו, קודם למתן גזר הדין, חוות דעת של הממונה על עבודות השירות שתתייחס בין היתר להתאמתו של הנאשם לעבודת שירות ולאפשרות השמתו בעבודת שירות.

ההתאמה לעבודת שירות מתייחסת להיבט של הסכנה לפגיעה בגוף או בנפש - של הנאשם או של אחר - על רקע ביצוע עבודת השירות, ואילו אפשרות ההשמה מתייחסת למצב הבריאותי ולמוגבלויות של הנאשם, ול- "יכולתו להיות מועסק בסוגי מקומות העבודה שניתן להעסיק בהם עובד שירות ויכולתו לעמוד בשעות העבודה הנדרשות ובנוהלי עבודה הנהוגים בסוגי מקומות עבודה כאמור".

הממונה רשאי לבסס את עמדתו בנוגע לאפשרות ההשמה, בין היתר על "הערכות שניתנו בעבר לענין אופן הביצוע של עבודות שירות קודמות על ידי הנאשם". (ראה סעיף 51(ב)(1) וס"ק (1)(1)(2)).

המערער ריצה פעמיים עונשי מאסר בעבודות שירות -

בשנת 2015 הוא נדון בת.פ. 13-07-32902 ל- 6 חודשי מאסר בעבודות שירות. הוא החל את עבודות השירות שלו ב-02.02.15 וסיים אותן ב-06.10.15, דהיינו כעבור כ- 8 חודשים. ביחס לתקופה זו צוין בחוות דעת הממונה כי "היו איחורים והיעדרויות ללא אישור המפקח ותפקודו הוגדר כסביר".

ובשנת 2019 הוא נדון בת.פ. 18-12-30587 ל-5 חודשי מאסר בעבודות שירות. מחוות דעת הממונה עולה כי המערער החל לבצע את עבודות השירות שלו בתאריך 31.10.19. מאז ועד סוף שנת 2019 הוא עבד 18 ימים מתוך 44 ימי העבודה שהיה עליו לעבוד בתקופה זו. נעדר מהעבודה 5 ימים ללא אישור ועל יתר הימים הציג אישורי מחלה; בחודש ינואר 2020 עבד 7 ימים מתוך 22 ימי העבודה שהיה עליו לעבוד. נעדר מהעבודה 7 ימים ללא אישור ועל יתר הימים הציג אישורי מחלה; בחודש פברואר 2020 עבד 10 ימים מתוך 20 ימי העבודה שהיה עליו לעבוד. נעדר מהעבודה 7 ימים ללא אישור ועל יתר הימים הציג אישורי מחלה; בחודש מרץ 2020 עבד 3 ימים בלבד. וב-15.3.20 הוצא לחופשה מיוחדת על רקע התפשטות נגיף הקורונה. בחודש ספטמבר 2020 הוא זומן לראיון במקום תעסוקה חדש ולא התייצב; בחודשים ספטמבר - נובמבר 2020 עבד 23 ימים. נעדר מהעבודה 8 ימים ללא אישור ועל שאר התקופה הציג אישורי מחלה; בחודש דצמבר 2020 עבד 20 ימים ונעדר יומיים ללא אישור; בחודש ינואר 2021 עבד 19 ימים ונעדר יום אחד ללא אישור; בחודש פברואר 2021 עבד 8 ימים ונעדר יומיים ללא אישור; בחודש דצמבר 2020 נערך למערער שימוע וניתנה לו הזדמנות להשלים את 46 ימי העבודה שנותרו לו כראוי, ובתקופה שלאחר השימוע הוא נעדר במשך 5 ימים ללא אישור.

הממונה על עבודות השירות ציין שהתנהלות המערער במהלך ביצוע עבודת השירות התאפיינה בהפרות חוזרות ונשנות של הכללים ובהיעדרויות רבות והערך שיש למערער קושי בעמידה מול גורמי סמכות ובמסגרת בעלת גבולות וכללים ברורים. הממונה הדגיש את העובדה שההיעדרויות של המערער מעבודתו ללא אישור היו גם בתקופה שבית המשפט בחן את שאלת נשיאת המאסר שלו בעבודות שירות בתיק נושא הערעור, ובדעו כי אופן ביצוע עבודת השירות שלו יילקח בחשבון בקבלת ההחלטה. וציין שהימנעות שב"ס מהפקעת עבודת השירות של המערער ושיחות שהתקיימו עם המערער, שנועדו לתת לו הזדמנות לשפר את התנהגותו, לא הביאו לשינוי המיוחל. עמדתו היתה כי במצב דברים זה יש להניח שאם יקבע שהמערער ישא את מאסרו בעבודות שירות, התנהלותו הקלוקלת תחזור על עצמה. ולכן המערער אינו מתאים להשמה בעבודות שירות.

ההתייצבות הסדירה לעבודת שירות היא הרכיב הבסיסי בריצוי העונש של מאסר בעבודת שירות. היעדרות בלתי מוצדקת מעבודת שירות פוגעת בליבת נשיאת העונש והיא יורדת לשורשו של ענין. הנתונים שהוצגו בחוות דעת הממונה על ההיעדרויות הבלתי מורשות של המערער מהעבודה ועל היעדרויותיו תוך הצגת אישורי מחלה, מלמדים כי אין המדובר בעניין נקודתי, מקרי, אלא בדפוס מאפיין החוזר על עצמו; ובהיעדרות בהיקף משמעותי המנוגד בתכלית לטיב העונש - **מאסר בעבודת שירות.**

מוסד המאסר בעבודות שירות הוא מרכיב חשוב בסל האפשרויות העונשיות העומד לרשות בית המשפט, והוא נועד, בעיקר, לחסוך מנאשמים שעניינם מצדיק זאת, את חוויית המאסר מאחורי סורג ובריא, על משמעויותיה. קיומו ותפעולו של מוסד זה מחייבים מערך רחב ומגוון של מקומות עבודה היכולים ומסכימים לקלוט עובדי שירות. העסקת עובדי שירות במקומות עבודה אזרחיים כרוכה באתגרים מורכבים והיא מחייבת לצידה פעילות מתמדת של מערכת פיקוח ואכיפה מוסדית שבין היתר תנטר את תפקוד עובדי השירות ואת עמידתם בכללי ההתנהגות והמשמעת ותרכך את החיכוכים הטבעיים בסיטואציה בין המעסיקים לעובדי השירות, המאפשרת הלכה למעשה את המשך קיום המערך. עובדי שירות המתנהלים באופן הפוגע בסדר העבודה ובמשמעת, מכבידים על המעסיקים ועלולים לגרום לצמצום אפשרויות התעסוקה ולהקטנת היקף עובדי השירות ובסופו של דבר לפגיעה במערך עבודות השירות.

על רקע דברים אלה יש לתת משקל להערכה מבוססת של הממונה על עבודות השירות על התאמת נאשם להשמה בעבודות שירות.

הנתונים בדבר התנהלות המערער בתקופת עבודת השירות שלו משקפים הפרה בוטה, שיטתית ומתמשכת, של החובה הבסיסית, החלה כדבר הברור מאליו על כל מי שמבקש לשאת מאסר שנגזר עליו בעבודת שירות. הפרטים הקונקרטיים, החזרתיות, ופרקי הזמן המצטברים של ההיעדרות ביחס לתקופת המאסר בכללה, מדברים בעד עצמם ומלמדים שהמערער אינו מתאים להשמה בעבודות שירות.

עמדת הממונה, כאמור, הצדיקה בתורה את עמדת התביעה, שראתה עצמה חופשית לטעון לעונש מאסר מאחורי סורג ובריא, שכן, ההסכמה שקיבלה על עצמה בהסדר הטעון שעונש המאסר של המערער יכול להיות גם בעבודות שירות, הותנתה בכך שהמערער ימצא מתאים לביצוע עבודות שירות ותנאי זה לא התקיים.

עונש של מספר חודשי מאסר בפועל על עבירת שבל"ר, איננו חריג לחומרה.

כך למשל בעפ"ג 44368-01-17 **בן סעידוב נ' מדינת ישראל** (טרם פורסם, 16.5.17), המערער נהג בקטנוע שמצא יום קודם לכן, נטוש, ללא רישיון נהיגה וללא ביטוח ונגזרו עליו 5 חודשי מאסר בפועל, ובנוסף הופעל מאסר על תנאי

בחפיפה חלקית ובסך הכל הוטלו עליו 10 חודשי מאסר בפועל, מאסר על תנאי ופסילה. ערעורו לבית המשפט המחוזי נדחה.

בת"פ (רמ') 45840-12-15 **משטרת ישראל תביעות-שלוחת רמלה נ' אליאב קרן** (31.01.16), הנאשם השתמש במכונית שנגנבה מבעליה סמוך לפני כן, תוך שהפר תנאי מעצר בית שנקבעו לו, והתנגד למעצרו בכך שהזיז את ידיו כשהשוטרים ביקשו לאוזקו. ונידון ל- 5.5 חודשי מאסר בפועל וענישה נלווית.

בת"פ (רח') 47341-12-12 **מדינת ישראל נ' חנן עמר** (29.1.14), הנאשם, בן 20, בעל רקע משפחתי ונפשי קשה, לקח את רכבה של אמו ללא רשות, ונהג בו ללא רישיון נהיגה תקף וללא ביטוח. שוטרים הורו לו לעצור והוא המשיך בנסיעתו ומשעוכב סרב להיכנס לניידת והתנגד למעצר. לנאשם עבירות קודמות, שירות המבחן נמנע מהמלצה טיפולית. ביהמ"ש קבע כי מתחם העונש ההולם הינו בין 6 חודשי עבודות שירות ל- 12 חודשי מאסר בפועל. והטיל על הנאשם 6 חודשי מאסר בפועל וכן הופעל מאסר על תנאי (סה"כ 8 חודשים).

מעשה העבירה של המערער חמור. המערער, המתגורר ברהט, הגיע לנתיבות, נכנס לרכבו של המתלונן ונסע בו מרחק רב, עד ליישוב מיתר, שם נטש אותו.

המערער הורשע אמנם בעבירה של שימוש ברכב ללא רשות, אולם נסיבות ביצוע העבירה ממקמות את מעשה המערער בחלק הגבוה של סולם החומרה בעבירה זו. קביעתו המנומקת של בית המשפט קמא כי פרטי המעשה מקרבים את עבירת המערער לעבירת גניבת רכב, מקובלת עלינו. ואף המערער עצמו תיאר את הדברים בשירות המבחן ברוח דומה.

לכך יש להוסיף את התרשמות שירות המבחן מקיומה של רמת סיכון להישנות עבירות מצד המערער; את הניסיונות הטיפוליים שנעשו עם המערער לאורך השנים אשר לא הביאו אותו לשנות את אורחותיו; את עברו הפלילי של המערער; ואת הצורך בהרתעתו ובהרתעת הרבים.

במכלול הנתונים המתואר, העונש של 7 חודשי מאסר בפועל שהוטל על המערער, הולם את חומרת מעשה המערער בנסיבותיו ואת מידת אשמו של המערער ומתחשב במידה הראויה בנתונים ובנסיבות הרלוונטיים לשאלת העונש. ואין מקום להתערב בו.

הערעור נדחה.

לבקשת המערער ובהסכמת התביעה, אנו מעכבים את ריצוי עונש המאסר של המערער. על המערער להתייצב לנשיאת מאסרו ביום 03.10.2021 בשעה 09:00 בכלא "דקל" במתחם בתי הכלא בבאר-שבע או בכלא אחר לפי הוראת שב"ס.

כל תנאי השחרור הקבועים למערער, יעמדו בעינם עד להתייצבות המערער לנשיאת מאסרו.

ניתן והודע היום ז' תשרי תשפ"ב, 13/09/2021 במעמד הנוכחים.

יעקב דנינו, שופט

גאולה לזין, שופטת

אליהו ביתן, סגן נשיאה